

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાતની ઉચ્ચ અદાલતમાં

વિશેષ ફોજદારી અરજી નંબર ૬૫૩૬/૨૦૧૯

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી નિખિલ એસ. કરીયલ

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	હા
૨	પત્રકારને સોંપવામાં આવે કે નહીં?	હા
૩	શું ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની વાજબી નકલ જોવા માંગે છે?	ના
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના

=====

પ્રદીપ નિરાંકરનાથ શર્મા

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર (ઓ) નંબર ૧ વતી શ્રી. એચ. બી. ચંપાવત (૬૧૪૯)

અરજદાર (ઓ) નંબર ૧ અને અરજદાર (ઓ) નંબર ૨ વતી શ્રી. આર. જે. ગોસ્વામી
(૧૧૦૨)

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧ વતી પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧ સુ શ્રી મૈથિલી ડી.મહેતા સાથે શ્રી
મિતેશ અમીન એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસેક્યુટર (૨)

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ નિખિલ એસ. કરીયલ

તારીખ:૧૧/૦૬/૨૦૨૧

સીએવી જજમેન્ટ

૧. અરજદાર માટે વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી આર.જે. ગોસ્વામી સાથે વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી એચ.બી. ચંપાવત અને સામવાળાઓ વતી વિદ્વાન જાહેર સરકારી વકીલ શ્રી મિતેશ અમીન સાથે વિદ્વાન અધિક જાહેર સરકારી વકીલ સુશ્રી મૈથિલી ડી. મહેતાને સાંભળવામાં આવ્યા.

૨. તુરંત જ પરત કરી શકાય તેવી રુલ નોટિસ જારી કરો. વિદ્વાન જાહેર સરકારી વકીલ અને અધિક જાહેર સરકારી વકીલ સામવાળાઓ વતી રુલની બજવણી જતી કરે છે.

૩. પક્ષકારોની સંમતિથી, આ વર્તમાન અરજી આખરી સુનાવણી માટે લેવામાં આવે છે.

૪. વર્તમાન અરજી દ્વારા, અરજદાર વિદ્વાન ટમા એડિશનલ સેશન્સ જજ, કચ્છ સ્થિત ભુજ દ્વારા ક્રિમિનલ રિવિઝન એપિલિકેશન નંબર ૪૧/૨૦૧૮ માં પસાર કરાયેલા તારીખ ૦૯.૦૨.૨૦૧૯ ના ચુકાદા અને આદેશને પડકારે છે, જેના દ્વારા વિદ્વાન ચીફ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ, કચ્છ સ્થિત ભુજ દ્વારા ક્રિમિનલ કેસ નંબર ૧૪૦૫/૨૦૧૧ માં આંક ૨૦૪ નીચે તારીખ ૧૭.૦૩.૨૦૧૮ ના રોજ પસાર કરાયેલ આદેશને બહાલ રાખવામાં આવ્યો હતો.

૫. વર્તમાન અરજી તરફ દોરી જતા તથ્યો સંક્ષિપ્તમાં નીચે મુજબ છે:

૫.૧ સંબંધિત સમયે અરજદાર રાજકોટ ઝોન પોલીસ સ્ટેશન સી.આઈ.ડી. કાઈમમાં નોંધાયેલા આઈ-સી.આર. નંબર ૦૯/૨૦૧૧ અને આઈ-સી.આર. નંબર ૦૧/૨૦૧૧ ના ગુના સંબંધમાં કાચા કામના કેદી (અંડર-ટ્રાયલ પ્રિઝનર) તરીકે જ્યુડિશિયલ કસ્ટડીમાં હતા. તારીખ ૧૩.૦૬.૨૦૧૪ ના રોજ પલારા જેલ, ભુજ ખાતે બેરેક નંબર ૧૧ માં જ્યાં અરજદારને રાખવામાં આવ્યા હતા ત્યાં ઝડતી દરમિયાન એક મોબાઈલ ફોન અને સિમ કાર્ડ જપ્ત કરવામાં આવ્યા હતા. ભુજ તાલુકા પોલીસ સ્ટેશનમાં પોલીસ ઈન્સ્પેક્ટર દ્વારા II-સી.આર. નંબર ૩૧૦૦/૨૦૧૧ મુજબ એફ.આઈ.આર. નોંધવામાં આવી હતી. ભારતીય દંડ સંહિતા (જેને હવે પછી 'આઈ.પી.સી.' તરીકે ઓળખવામાં આવશે) ની કલમ ૧૮૮ અને પ્રિઝન્સ એક્ટ, ૧૮૯૪ (જેને હવે પછી 'પ્રિઝન્સ એક્ટ' તરીકે ઓળખવામાં આવશે) ની કલમ ૪૨, ૪૩ અને ૪૫(૧૨) હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે એફ.આઈ.આર. નોંધાઈ હતી.

૫.૨ ઉક્ત ફરિયાદ સંદર્ભે તપાસ હાથ ધરવામાં આવી હતી અને તે ફરિયાદ અનુસંધાને અરજદાર અને અન્ય આરોપીઓની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી. તપાસ અધિકારીએ આઈ.પી.સી. ની કલમ ૧૨૦-બી સાથે વાંચતા કલમ ૪૬૫, ૪૬૮, ૪૭૧ હેઠળ ચાર્જ ઉમેરવા માટે તારીખ ૧૫.૦૬.૨૦૧૧ નો રિપોર્ટ રજૂ કર્યો હતો. અંતે તપાસ અધિકારીએ આઈ.પી.સી. ની કલમ ૧૨૦-બી સાથે વાંચતા કલમ ૪૬૫, ૪૬૮, ૪૭૧ અને આઈ.પી.સી. ની કલમ ૧૮૮ તેમજ પ્રિઝન્સ એક્ટની કલમ ૪૨, ૪૩ અને ૪૫(૧૨) હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ માટે તારીખ ૦૯.૦૮.૨૦૧૧ ના રોજ વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ આરોપીઓ સામે ચાર્જશીટ રજૂ કરી હતી. ચાર્જશીટના અનુસંધાનમાં નોંધાયેલા ફોજદારી કેસને ક્રિમિનલ કેસ નંબર ૧૪૦૫/૨૦૧૧ તરીકે નંબર આપવામાં આવ્યો હતો. પ્રોસિક્યુશન શરૂ કરતા પહેલા તપાસ અધિકારી દ્વારા કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસીજર, ૧૯૭૩ (જેને હવે પછી 'સી.આર.પી.સી.' તરીકે ઓળખવામાં આવશે) ની કલમ ૩૪૦ સાથે વાંચતા કલમ ૧૯૫ હેઠળ વિચારાયેલી પ્રક્રિયા અનુસરવામાં આવી ન હોવાથી, અરજદારે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ તારીખ ૦૩.૧૨.૨૦૧૧ ના રોજ યોગ્ય પ્રક્રિયા અનુસરવા

માટે તપાસ અધિકારીને ચાર્જશીટ પરત કરવાની વિનંતી સાથે આંક ૨૯ થી અરજી રજૂ કરી હતી. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા તારીખ ૧૧.૦૭.૨૦૧૪ ના આદેશથી ઉક્ત અરજી ફગાવી દેવામાં આવી હતી. અરજદારે ત્યારબાદ વિદ્વાન સેશન્સ કોર્ટ સમક્ષ ક્રિમિનલ રિવિઝન અરજી નંબર ૧૦૩/૨૦૧૪ દાખલ કરી હતી અને જ્યાં તારીખ ૧૭.૦૭.૨૦૧૫ ના આદેશથી વિદ્વાન સેશન્સ કોર્ટે અરજદાર દ્વારા કરવામાં આવેલી અરજીને ફગાવી દેવાની કૃપા કરી હતી. અરજદારે ત્યારબાદ આ ન્યાયાલય સમક્ષ સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ એપિલિકેશન નંબર ૪૯૦૬/૨૦૧૫ દાખલ કરી હતી અને વિદ્વાન એડવોકેટ જનરલ દ્વારા નિવેદન કરવામાં આવ્યું હતું કે આઈ.પી.સી. ની કલમ ૧૮૮ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના સિવાય અરજદાર સામે કેસ આગળ ચલાવવામાં આવે તો રાજ્યને કોઈ વાંધો રહેશે નહીં, અરજી પરત ખેંચી લેવામાં આવી હતી. નોંધવું ઉચિત રહેશે કે આઈ.પી.સી. ની કલમ ૧૮૮ હેઠળના શિક્ષાપાત્ર ગુના સંદર્ભે સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૯૫ હેઠળ જોગવાઈ કર્યા મુજબ મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ યોગ્ય ફરિયાદ દાખલ કરવા માટેની સ્વતંત્રતા અનામત રાખવામાં આવી હતી. વધુમાં નોંધવું પણ યોગ્ય રહેશે કે અરજદારની તરફેણમાં વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ ડિસ્ચાર્જ અરજી દાખલ કરવાની સ્વતંત્રતા પણ અનામત રાખવામાં આવી હતી.

અરજદારે ત્યારબાદ તારીખ ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ ના રોજ સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૨૩૯ હેઠળ આંક ૨૦૪ થી ડિસ્ચાર્જ અરજી રજૂ કરી હતી અને વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે અરજદાર તેમજ સામાવાળા-રાજ્યને સાંભળ્યા પછી તારીખ ૧૭.૦૩.૨૦૧૮ ના આદેશથી ઉક્ત અરજી ફગાવી દેવાની કૃપા કરી હતી. અરજદારે ઉપરોક્ત આદેશથી નારાજ થઈને ભુજ-કચ્છ ખાતેની ડિસ્ટ્રિક્ટ એન્ડ સેશન્સ કોર્ટ સમક્ષ ક્રિમિનલ રિવિઝન એપિલિકેશન નંબર ૪૧/૨૦૧૮ દાખલ કરી હતી. બંને પક્ષોને સાંભળ્યા પછી વિદ્વાન ટમા અતિરિક્ત સેશન્સ જજ, કચ્છ સ્થિત ભુજ દ્વારા તારીખ ૦૭.૦૨.૨૦૧૯ ના ચુકાદા અને આદેશથી ઉક્ત રિવિઝન અરજી ફગાવી દેવાની કૃપા કરવામાં આવી હતી. અરજદારે તેનાથી નારાજ અને અસંતોષ અનુભવીને આ ન્યાયાલય સમક્ષ વર્તમાન અરજી દાખલ કરી છે.

૬. અરજદાર માટે વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી આર.જે. ગોસ્વામી સાથે વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી એચ.બી. ચંપાવતને સાંભળવામાં આવ્યા. વિદ્વાન એડવોકેટે આ ન્યાયાલયને વિદ્વાન સેશન્સ કોર્ટ તેમજ વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા આક્ષેપિત ચુકાદાઓ તેમજ રેકૉર્ડ પરના અન્ય દસ્તાવેજો અને પ્રિઝન્સ એક્ટમાંથી વ્યાપકપણે વિગતો દર્શાવી. અરજદારના વિદ્વાન એડવોકેટે પ્રિઝન્સ એક્ટની કલમ ૩(૧) માં 'જેલ' ની વ્યાખ્યા અને કલમ ૩(૯) હેઠળ 'પ્રતિબંધિત વસ્તુ' શબ્દની વ્યાખ્યા ન્યાયાલયના ધ્યાને મૂકી. વિદ્વાન એડવોકેટે ભારપૂર્વક જણાવ્યું કે વ્યાખ્યા અનુસાર 'પ્રતિબંધિત વસ્તુ' નો અર્થ એવી વસ્તુ થાય છે જે આ કાયદા હેઠળના કોઈપણ નિયમ દ્વારા સ્પષ્ટપણે પ્રતિબંધિત હોય અને તે વસ્તુને જેલની અંદર લાવવા કે બહાર લઈ જવા પર પ્રતિબંધ હોય. વિદ્વાન એડવોકેટે ભારપૂર્વક જણાવ્યું કે પ્રતિબંધિત વસ્તુને વ્યાખ્યાયિત કરવા માટે ચોક્કસ નિયમો હોવા જરૂરી છે. ત્યારબાદ વિદ્વાન એડવોકેટે કલમ ૨૧ દર્શાવી, જે ગેટ-કીપરની ફરજો સંબંધિત છે. વિદ્વાન એડવોકેટે વધુમાં કલમ ૨૪ દર્શાવી જે કેદીઓની પ્રવેશ સમયે તપાસ કરવા બાબતે છે અને એવું રજૂઆત કરવામાં આવી કે મોબાઈલ ફોન અને સિમ કાર્ડ જે કથિત પ્રતિબંધિત વસ્તુઓ છે તે ગેટ-કીપર દ્વારા જપ્ત કરવામાં આવ્યા ન હતા, જેમની કલમ ૨૧ ની જરૂરિયાત મુજબ જેલમાં પ્રવેશતા અને બહાર નીકળતા કોઈપણ વ્યક્તિની તપાસ કરવાની ફરજ છે. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી કે દરેક કેદીની જેલમાં પ્રવેશ સમયે તપાસ કરવામાં આવે છે અને અરજદારના કિસ્સામાં તેમના પ્રવેશ સમયે કંઈ મળી આવ્યું ન હતું. તેમણે પ્રિઝન્સ એક્ટની કલમ ૪૨, ૪૩ અને ૪૫(૧૨) અને ૪૬ દર્શાવ્યા અને અન્ય બાબતો સાથે એવી રજૂઆત કરી કે પ્રિઝન્સ એક્ટની કલમ ૫૯ હેઠળ બનાવેલા નિયમો દ્વારા 'પ્રતિબંધિત વસ્તુ' જાહેર કરવી પડે છે અને વિદ્વાન એડવોકેટના જણાવ્યા મુજબ કલમ ૫૯ હેઠળ એવા કોઈ નિયમો બનાવવામાં આવ્યા નથી જે મોબાઈલ ફોન અને સિમ કાર્ડને પ્રતિબંધિત વસ્તુઓ જાહેર કરતા હોય. કલમ ૪૬ અને ૪૯ પર આધાર રાખીને વિદ્વાન એડવોકેટે રજૂઆત કરી કે કલમોના સંયુક્ત વાંચનથી એવા વાજબી નિષ્કર્ષ પર પહોંચાય કે સુપરિન્ટેન્ડેન્ટ પાસે જ ગુનો કરનાર વ્યક્તિની તપાસ કરવાની અને તેની યોગ્ય શિક્ષા નક્કી કરવાની સત્તાઓ છે. કલમ ૪૯ પર આધાર

રાખીને, વિદ્વાન એડવોકેટે રજૂઆત કરી કે ઉક્ત કલમ, કલમ ૪૯ સિવાયની કલમોમાં નિર્દિષ્ટ શિક્ષાઓ સિવાયની શિક્ષા માત્ર ન્યાયાલયના આદેશ દ્વારા ૪ લાટી શકાય તેવો અપવાદ રચે છે. પ્રતિબંધિત વસ્તુઓને વ્યાખ્યાયિત કરવા માટે કલમ ૫૯(૧)(૧૩) મુજબ નિયમો જરૂરી છે તે દર્શાવવા માટે વિદ્વાન એડવોકેટે કલમ ૫૯(૧)(૧૩) નો આધાર લીધો હતો. તેમણે કલમ ૫૯(૨) પર વધુ આધાર રાખ્યો હતો જેમાં જરૂરી છે કે કલમ ૫૯ હેઠળ નિયમો બનતાની સાથે જ તેને રાજ્યના વિધાનમંડળ સમક્ષ મૂકવાના રહેશે. વિદ્વાન એડવોકેટે એવી રજૂઆત કરવા પ્રયાસ કર્યો કે વસ્તુઓને પ્રતિબંધિત વસ્તુ જાહેર કરવા માટે સરકાર દ્વારા ઉક્ત કલમ હેઠળ કોઈ નિયમો ઘડવામાં આવ્યા નથી અને તેથી મોબાઈલ ફોન અને સિમ કાર્ડની કબ્જેદારીના પરિણામે અરજદાર સામે પ્રિઝન્સ એક્ટ હેઠળના ગુનાઓનો આરોપ મૂકી શકાય નહીં. વિદ્વાન એડવોકેટે વધુમાં રજૂઆત કરી કે સામાવાળા-રાજ્ય દ્વારા જે જાહેરનામા નંબર ૭૭/૧૮/૨૦૦૯/ઝલક/૧૧૨૦૦૯- ૩૯૮૫/જે તારીખ ૧૨.૧૦.૨૦૦૯ નો આધાર લેવામાં આવી રહ્યો છે તે બિલકુલ 'નિયમ' નથી અને તે માત્ર એક જાહેરનામું છે.

૭. વિદ્વાન એડવોકેટે (૨૦૧૪) ૩ એસસીસી ૧૫૧ માં રિપોર્ટ થયેલ વરિન્દર સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય અને અન્ય ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખવા પ્રયાસ કર્યો છે. વિદ્વાન એડવોકેટના જણાવ્યા મુજબ વર્તમાન મુદ્દો માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયથી સંપૂર્ણપણે આવરી લેવામાં આવ્યો છે અને તેથી ઉક્ત ચુકાદા પર આધાર રાખીને તેમણે રજૂઆત કરી છે કે આ ન્યાયાલય અરજી મંજૂર કરે.

૭.૧ અરજદારના વિદ્વાન એડવોકેટે વધુમાં રજૂઆત કરી કે આઈ.પી.સી. ની કલમ ૧૮૮ હેઠળના શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ ફરિયાદ દાખલ કરીને નવી કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી છે.

૭.૨ અરજદારના વિદ્વાન એડવોકેટે પોતાની દલીલોનો સારાંશ આપતા રજૂઆત કરી કે કારણ કે પ્રિઝન્સ એક્ટની કલમ ૫૯ હેઠળ એવા કોઈ નિયમો ઘડવામાં આવ્યા નથી જેના દ્વારા મોબાઈલ

ફોનને 'પ્રતિબંધિત વસ્તુ' જાહેર કરવામાં આવ્યો હોય અને વધુમાં ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૪૬૫, ૪૬૮, ૪૬૭ અને ૪૭૧ હેઠળના ગુનાને સમર્થન આપવા માટે કોઈ સામગ્રી રજૂ કરવામાં આવી નથી અને વધુમાં જ્યાં સુધી ષડયંત્રનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી કોઈ સામગ્રી રજૂ કરવામાં આવી ન હોવાથી અરજદાર સામેના આરોપો નિરાધાર હોઈ, અરજદારને ડિસ્ચાર્જ કરવા જોઈએ.

૮. તેની સામે, વિદ્વાન જાહેર સરકારી વકીલ શ્રી મિતેશ અમીને રજૂઆત કરી કે અરજદાર ફોજદારી ફરિયાદ નોંધાયા પછી લગભગ ૧૦ વર્ષ સુધી કાર્યવાહીને સ્થગિત રાખવામાં સફળ રહ્યા છે અને જ્યાં વિદ્વાન જાહેર સરકારી વકીલે આ ન્યાયાલયના સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ એપ્લિકેશન નંબર ૪૯૦૬/૨૦૧૫ માં તારીખ ૧૪.૦૯.૨૦૧૭ ના આદેશ (કોરમ: એ.જે. દેસાઈ, ન્યાયમૂર્તિ) તરફ આ ન્યાયાલયનું ધ્યાન દોર્યું હતું, જેના દ્વારા ન્યાયાલયે અરજદારને ડિસ્ચાર્જ માટે યોગ્ય અરજી કરવાની સ્વતંત્રતા સાથે ઉક્ત અરજી પાછી ખેંચવાની પરવાનગી આપતી વખતે સ્પષ્ટપણે ઘરાદો રાખ્યો હતો કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે કોઈપણ વધુ વિલંબ વિના આગળ વધવું જોઈએ. વિદ્વાન જાહેર સરકારી વકીલે "ટ્રાયલ કોર્ટે અન્ય ગુનાઓ અંગે વિલંબ વિના કેસમાં આગળ વધવું જોઈએ" તે અવલોકનો પર ભાર મૂક્યો હતો. વિદ્વાન જાહેર સરકારી વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે અદાલતનો ઘરાદો એવો હતો કે જો તપાસ અધિકારી મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ ફરિયાદ દાખલ કરે તો અરજદારને કલમ ૧૮૮ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના સંબંધમાં ડિસ્ચાર્જ અરજી કરવાની સ્વતંત્રતા હતી પરંતુ અન્ય ગુનાઓનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટને આગળ કાર્યવાહી કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.

૮.૧ વિદ્વાન જાહેર સરકારી વકીલે વધુમાં રજૂઆત કરી કે પ્રિઝન્સ એક્ટ હેઠળનો ગુનો તેમજ ભારતીય દંડ સંહિતા હેઠળનો ગુનો એકબીજા સાથે જોડાયેલા છે અને પ્રિઝન્સ એક્ટ હેઠળના ગુનાને ભારતીય દંડ સંહિતા હેઠળના ગુનાઓથી અલગ કરી શકાય નહીં. વિદ્વાન જાહેર સરકારી વકીલે વધુમાં રજૂઆત કરી કે તારીખ ૧૨.૧૦.૨૦૦૯ નું જાહેરનામું પ્રિઝન્સ એક્ટની કલમ ૫૯ હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને જારી કરવામાં આવ્યું હોવાનું સ્વીકારાયેલ છે અને તેથી એવો

દાવો કરી શકાય નહીં કે રાજ્યએ એવો કોઈ નિયમ બહાર પાડ્યો નથી જેના દ્વારા મોબાઈલને 'પ્રતિબંધિત વસ્તુ' જાહેર કરવામાં આવ્યો હોય.

૮.૨ વિદ્વાન જાહેર સરકારી વકીલે એ પણ રજૂઆત કરી છે કે જ્યાં સુધી ષડયંત્રના આક્ષેપને સમર્થન આપવા માટે કોઈ સામગ્રી નથી તેવા આક્ષેપનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી રેકૉર્ડ પર પૂરતી સામગ્રી હતી જે દર્શાવે છે કે સંબંધિત સમયે જેલમાં બંધ આરોપીએ અન્ય સહ-આરોપીની મદદથી મોબાઈલ ફોન મેળવ્યો હતો અને જેમાં સિમ કાર્ડ મેળવવા માટે સાક્ષી ભાવેશ શાંતિલાલ મિસ્ત્રીની બનાવટી સહી કરવામાં આવી હતી. વિદ્વાન જાહેર સરકારી વકીલે રજૂઆત કરવા માટે AIR ૧૯૮૦ એસસી ૪૩૯માં રિપોર્ટ થયેલ શિવનારાયણ લક્ષ્મીનારાયણ જોશી અને અન્ય વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય અને અન્ય ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો કે ષડયંત્ર હંમેશા ગુપ્ત રીતે રચાય છે અને પ્રત્યક્ષ પુરાવા આપવાનું અશક્ય હોઈ શકે છે. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી કે જ્યાં આરોપ ઘડવાના આદેશને પડકારવામાં આવ્યો હોય તેવી અરજીમાં આ ન્યાયાલયની ભૂમિકા ખૂબ જ મર્યાદિત છે અને જેમાં વિદ્વાન જાહેર સરકારી વકીલે તે અંગે ૨૦૧૮ (૧૬)એસસીસી ૨૯૯ માં રિપોર્ટ થયેલ એશિયન રિસર્ક્સિંગ ઓફ રોડ એજન્સી પ્રાઈવેટ લિમિટેડ અને અન્ય વિરુદ્ધ સેન્ટ્રલ બ્યુરો ઓફ ઇન્વેસ્ટિગેશન ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના અવલોકનો પર આધાર રાખ્યો હતો. આમ વિદ્વાન જાહેર સરકારી વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે બંને વિદ્વાન નીચલી અદાલતોએ હકુમતની એવી કોઈ સ્પષ્ટ ભૂલ કરી નથી જેમાં આ ન્યાયાલયના હસ્તક્ષેપની જરૂર હોય અને તેથી આ ન્યાયાલય અરજદાર દ્વારા કરવામાં આવેલી અરજી ગ્રાહ્ય રાખે નહીં.

૯. પ્રત્યુત્તરમાં અરજદારના વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ગોસ્વામીએ ૧૯૭૯(૩) એસસીસી ૪ માં રિપોર્ટ થયેલ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા વિરુદ્ધ પ્રફુલ્લ કુમાર સામાલ અને અન્ય ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો જ્યાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે આરોપ ઘડવાના પ્રશ્ન પર વિચાર કરતી વખતે ધ્યાનમાં લેવાના સિદ્ધાંતો નક્કી કર્યા છે.

૧૦. વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ગોસ્વામીએ એ પણ રજૂઆત કરી કે જ્યાં સુધી અરજદારે કાર્યવાહીમાં વિલંબ કર્યો છે તેવા આક્ષેપનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી અરજદાર દ્વારા કાર્યવાહીમાં વિલંબ કરવાનું કોઈ પ્રત્યક્ષ કાર્ય કરવામાં આવ્યું નથી અને જ્યાં અરજદારે કાયદા હેઠળ તેને ઉપલબ્ધ ઉપાયોનો ઉપયોગ કર્યો હતો અને તે સિવાય અરજદાર દ્વારા વિલંબ કરવાની કોઈ ચુકિત અપનાવવામાં આવી નથી.

૧૧. સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વાન એડવોકેટોએ વધુ કંઈ રજૂ કર્યું નથી.

૧૨. પક્ષકારોના વિદ્વાન એડવોકેટોને સાંભળ્યા અને રેકૉર્ડ તેમજ વિદ્વાન નીચલી અદાલતોના આદેશોનું અવલોકન કર્યું. શરૂઆતમાં જ એ નોંધવું જરૂરી છે કે ૨૦૧૮(૧૬)એસસીસી ૨૯૯ માં રિપોર્ટ થયેલ એશિયન રિસર્ફેસિંગ ઓફ રોડ એજન્સી પ્રાઇવેટ લિમિટેડ અને અન્ય વિરુદ્ધ સેન્ટ્રલ બ્યુરો ઓફ ઇન્વેસ્ટિગેશન ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે આરોપના આદેશને પડકારતી અરજી પર વિચાર કરતી વખતે આ ન્યાયાલયની હકુમતને એમ કહીને મર્યાદિત કરી છે કે "આમ વિચારણા કરતા, આરોપના આદેશ સામેના પડકારને માત્ર હકુમતની સ્પષ્ટ ભૂલને સુધારવા માટે વિરલમાંથી વિરલ કિસ્સામાં જ ગ્રાહ્ય રાખવો જોઈએ અને બાબતનું પુનઃમૂલ્યાંકન કરવા માટે નહીં".

(ભારપૂર્વક ઉમેરેલ)

૧૨.૧ આ તબક્કે આ ન્યાયાલય દ્વારા જે બાબત ધ્યાને લેવાની છે તે એ છે કે વિદ્વાન નીચલી અદાલતોએ હકુમતની કોઈ સ્પષ્ટ ભૂલ કરી છે કે નહીં. આ તબક્કે એ નોંધવું જરૂરી રહેશે કે અરજદારના વિદ્વાન એડવોકેટે વિદ્વાન નીચલી અદાલતો સમક્ષ ઉઠાવેલા તમામ મુદ્દાઓ અંગે પોતાની રજૂઆતો કરી છે અને જ્યારે વિદ્વાન નીચલી અદાલતોએ હકુમતની કોઈ સ્પષ્ટ ભૂલ કરી હોય જેના માટે આ ન્યાયાલયના હસ્તક્ષેપની જરૂર હોય તેવા કોઈ ચોક્કસ મુદ્દા પર આ ન્યાયાલય સમક્ષ દલીલ કરવાનો કોઈ પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો નથી.

૧૩. આ તબક્કે ૨૦૧૦ (૯) એસસીસી ૩૬૮ માં રિપોર્ટ થયેલ સજ્જન કુમાર વિરુદ્ધ સેન્ટ્રલ બ્યુરો ઓફ ઇન્વેસ્ટિગેશન ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો ઉદ્દેશ કરવો યોગ્ય રહેશે જ્યાં સર્વોચ્ચ અદાલતે ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતાની કલમ ૨૨૭ અને ૨૨૮ હેઠળ હુકમતના ઉપયોગ અંગેના સિદ્ધાંતો નક્કી કર્યા છે. ચુકાદાનો પેરા ૧૭ નીચે મુજબ પુનઃ રજૂ કરવામાં આવ્યો છે:

"૧૭. સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૨૨૭ અને ૨૨૮ હેઠળ હુકમતનો ઉપયોગ.

સંહિતાની કલમ ૨૨૭ અને ૨૨૮ ના વ્યાપ અંગેની સત્તાઓની વિચારણા પર, નીચેના સિદ્ધાંતો ઉભરી આવે છે:—

(i) સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૨૨૭ હેઠળ આરોપો ઘડવાના પ્રશ્ન પર વિચાર કરતી વખતે જજ પાસે આરોપી સામે પ્રથમ દર્શનીય કેસ બને છે કે નહીં તે શોધી કાઢવાના સીમિત હેતુ માટે પુરાવાને તારવવાની અને તોળવાની શંકાસ્પદ વગરની સત્તા છે. પ્રથમ દર્શનીય કેસ નક્કી કરવાની કસોટી દરેક કેસના તથ્યો પર આધારિત રહેશે.

ii) જ્યાં અદાલત સમક્ષ મૂકવામાં આવેલી સામગ્રી આરોપી સામે ગંભીર શંકા જાહેર કરે છે જેને યોગ્ય રીતે સમજાવવામાં આવી નથી, તો અદાલત આરોપ ઘડવામાં અને ટ્રાયલ ચાલુ રાખવામાં સંપૂર્ણપણે વાજબી ગણાશે.

iii) અદાલત માત્ર પોસ્ટ ઓફિસ કે પ્રોસિક્યુશનના માઈક્રોફોન તરીકે કામ કરી શકે નહીં પરંતુ તેણે કેસની વ્યાપક સંભાવનાઓ, પુરાવાની કુલ અસર અને અદાલત સમક્ષ રજૂ કરાયેલા દસ્તાવેજો, કોઈપણ મૂળભૂત ખામીઓ વગેરે પર વિચાર કરવો પડશે. જો કે, આ તબક્કે, બાબતના ફાયદા અને ગેરફાયદાની વિગતવાર તપાસ થઈ શકે નહીં અને જાણે કે તે ટ્રાયલ ચલાવી રહ્યા હોય તેમ પુરાવા તોળી શકાય નહીં.

iv) જો રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીના આધારે, અદાલત એવો અભિપ્રાય બાંધી શકે કે આરોપીએ ગુનો કર્યો હોઈ શકે છે, તો તે આરોપ ઘડી શકે છે, જો કે દોષસિદ્ધિ માટે એ નિષ્કર્ષ વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત થવો જરૂરી છે કે આરોપીએ ગુનો કર્યો છે.

v) આરોપો ઘડતી વખતે, રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીના પુરાવાકીય મૂલ્ય પર જઈ શકાય નહીં પરંતુ આરોપ ઘડતા પહેલા અદાલતે રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવેલી સામગ્રી પર તેનું ન્યાયિક મગજ ચલાવવું જોઈએ અને સંતોષ થવો જોઈએ કે આરોપી દ્વારા ગુનો આચરવો શક્ય હતો.

vi) કલમ ૨૨૭ અને ૨૨૮ ના તબક્કે, અદાલતે રેકૉર્ડ પરની સામગ્રી અને દસ્તાવેજોનું મૂલ્યાંકન એ જોવા માટે કરવું જરૂરી છે કે તેમાંથી નીકળતા તથ્યો તેના દર્શનીય મૂલ્ય પર કથિત ગુનો બનતા તમામ ઘટકોનું અસ્તિત્વ જાહેર કરે છે કે કેમ. આ મર્યાદિત હેતુ માટે, પુરાવાને તપાસો કારણ કે તે પ્રારંભિક તબક્કે પણ પ્રોસિક્યુશન જે પણ કહે છે તે બધું સત્ય તરીકે સ્વીકારવાની અપેક્ષા રાખી શકાય નહીં, ભલે તે સામાન્ય જ્ઞાન અથવા કેસની વ્યાપક સંભાવનાઓની વિરુદ્ધ હોય.

vii) જો બે મંતવ્યો શક્ય હોય અને તેમાંથી એક ગંભીર શંકાથી અલગ માત્ર શંકા ઉત્પન્ન કરતો હોય, તો ટ્રાયલ જજ આરોપીને મુક્ત (ડિસ્ચાર્જ) કરવા માટે સક્ષમ હશે અને આ તબક્કે, તેમણે એ જોવાનું નથી કે ટ્રાયલ દોષસિદ્ધિમાં પરિણમશે કે નિર્દોષ છૂટવામાં." ટ્રાયલ કોર્ટે સજ્જન કુમાર વિરુદ્ધ સેન્ટ્રલ બ્યુરો ઓફ ઇન્વેસ્ટિગેશન (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નક્કી કરાયેલા સિદ્ધાંતોના સંદર્ભમાં તેની હકુમતનો ઉપયોગ કર્યો છે કે કેમ તે અંગે ટ્રાયલ કોર્ટના નિર્ણયો પર વિચાર કરવા માટે ઉપરોક્ત બાબત સંબંધિત રહેશે. સેશન્સ કોર્ટની રિવિઝનલ સત્તાના વ્યાપ સંદર્ભે, (૯) એસસીસી ૪૬૦ માં રિપોર્ટ થયેલ અમિત કપૂર વિરુદ્ધ રમેશ ચંદર ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો ઉદ્દેશ કરવો ફાયદાકારક રહેશે જેના દ્વારા સર્વોચ્ચ અદાલતે સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૩૯૭ હેઠળ હકુમતનો ઉપયોગ કરતી અદાલતની રિવિઝનલ સત્તાઓ સ્પષ્ટ કરી છે.

"સંહિતાની કલમ ૩૯૭ કેસમાં થયેલી કોઈપણ કાર્યવાહી અથવા આદેશની કાયદેસરતા અને નિયમિતતા વિશે પોતાને સંતોષવા માટે નીચલી અદાલતના રેકૉર્ડ મંગાવવાની અને તપાસવાની સત્તા અદાલતને આપે છે. આ જોગવાઈનો હેતુ સ્પષ્ટ ખામી અથવા હુકમત કે કાયદાની ભૂલને સુધારવાનો છે. એક સુસ્થાપિત ભૂલ હોવી જોઈએ અને અદાલત માટે એવા આદેશોની બારીકાઈથી તપાસ કરવી યોગ્ય ન હોઈ શકે, જે તેના પ્રથમ દર્શને સાવચેત વિચારણાનું પ્રતીક ધરાવે છે અને કાયદા અનુસાર હોવાનું જણાય છે. જો કોઈ આ ન્યાયાલયના વિવિધ ચુકાદાઓ જુએ તો, તે સામે આવે છે કે રિવિઝનલ હુકમતનો ઉપયોગ ત્યાં થઈ શકે છે જ્યાં પડકાર હેઠળના નિર્ણયો અત્યંત ભૂલભરેલા હોય, કાયદાની જોગવાઈઓનું પાલન ન થયું હોય, નોંધાયેલ તારણ કોઈ પુરાવા પર આધારિત ન હોય, ભૌતિક પુરાવાને અગ્રાહ્ય રાખવામાં આવ્યા હોય અથવા ન્યાયિક વિવેકબુદ્ધિનો સ્વેચ્છાચારથી કે વિકૃત રીતે ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હોય. આ સર્વગ્રાહી વર્ગો નથી, પરંતુ માત્ર સૂચક છે. દરેક કેસ તેના પોતાના ગુણદોષ પર નક્કી કરવાનો રહેશે."

૧૪. આમ આ અદાલતે ટ્રાયલ કોર્ટ તેમજ રિવિઝનલ કોર્ટના આક્ષેપિત ચુકાદાઓની તપાસ કરવી જરૂરી છે કે શું ઉક્ત નીચલી અદાલતોએ સજ્જન કુમાર વિરુદ્ધ સેન્ટ્રલ બ્યુરો ઓફ ઇન્વેસ્ટિગેશન (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં અને અમિત કપૂર વિરુદ્ધ રમેશ ચંદર (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલા સિદ્ધાંતોના પાલનમાં પોતાની હુકમતનો ઉપયોગ કર્યો છે કે કેમ. આ ન્યાયાલયને ઉપલબ્ધ વ્યાપ અને હુકમતને ધ્યાનમાં રાખીને આવી જટિલ તપાસ આ ન્યાયાલય દ્વારા કરવાની રહેશે જે એશિયન રિસર્ફેસિંગ ઓફ રોડ એજન્સી પ્રાઇવેટ લિમિટેડ અને અન્ય વિરુદ્ધ સેન્ટ્રલ બ્યુરો ઓફ ઇન્વેસ્ટિગેશન (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નક્કી કરવામાં આવી છે.

૧૫. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ તેમજ વિદ્વાન સેશન્સ કોર્ટે પ્રિઝન્સ એક્ટની કલમ ૪૨, ૪૩ અને ૪૫(૧૨) હેઠળના ગુના સંબંધમાં નોંધ્યું છે કે અહીંના અરજદાર વતી એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે સરકારે પ્રિઝન્સ એક્ટની કલમ ૫૯ હેઠળ વિચાર્યા મુજબ ન તો નિયમ ઘડ્યો છે કે

ન તો રાજ્યના વિધાનમંડળ સમક્ષ મૂક્યો છે અને કારણ કે ઉક્ત પ્રક્રિયાનું પાલન કરવામાં આવ્યું નથી, તેથી અરજદાર પર ઉક્ત ગુનો કરવા બદલ આરોપ મૂકી શકાય નહીં. નીચલી અદાલતોએ નોંધ્યું છે કે અરજદારની રજૂઆત સામે, પ્રોસિક્યુશને રજૂઆત કરી હતી કે જેલમાં સંદેશાવ્યવહારની વસ્તુઓ પર પ્રતિબંધ મૂકતું સરકારનું એક જાહેરનામું છે અને જ્યાં અરજદારે જેલમાં મોબાઈલ ફોન અને સિમ કાર્ડ મેળવીને, રાખીને અને તેનો ઉપયોગ કરીને ઉક્ત જાહેરનામાનો ભંગ કર્યો હતો. તે જાહેરનામું તારીખ ૧૨.૧૦.૨૦૦૮ નું છે, જે અરજદાર પ્રતિબંધિત વસ્તુઓની કબજેદારીમાં મળ્યા તે તારીખ પહેલાનું હોવાનું સ્વીકારાયેલ છે. જ્યારે પ્રોસિક્યુશન દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે પ્રિઝન્સ એક્ટની કલમ ૫૯ હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને સરકાર દ્વારા જાહેરનામું બહાર પાડવામાં આવ્યું છે અને જ્યારે અરજદારે તારીખ ૧૨.૧૦.૨૦૦૮ ના જાહેરનામાની કાયદેસરતા અને માન્યતા વિશે દલીલ કરી છે, અને જ્યાં ઉક્ત મુદ્દા પર બંને વિદ્વાન નીચલી અદાલતો એવા નિષ્કર્ષ પર આવી છે કે પુરાવા આપીને તે સાબિત કરવું જરૂરી છે. આ ન્યાયાલયના મતે, આવા નિષ્કર્ષ પર આવીને, બંને વિદ્વાન નીચલી અદાલતોએ હકુમતની કોઈ સ્પષ્ટ ભૂલ કરી નથી કે જે આ તબક્કે આ ન્યાયાલય દ્વારા હસ્તક્ષેપની જરૂર હોય. રાજ્ય દ્વારા જે જાહેરનામા પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે તે પ્રિઝન્સ એક્ટની કલમ ૫૯ હેઠળનો નિયમ છે કે કેમ તે મુદ્દો પુરાવા આપીને સાબિત કરવો પડશે અને ડિસ્ચાર્જની અરજીની તપાસ કરતી વખતે અદાલત દ્વારા તેનો નિર્ણય કરી શકાય નહીં. આમ આ ન્યાયાલયના વિચારાયેલા અભિપ્રાય મુજબ, વિદ્વાન તાબાની અદાલત દ્વારા લેવામાં આવેલા તારણો ટકાઉ છે, જેમાં કોઈ હસ્તક્ષેપની જરૂર નથી.

૧૬. અરજદારના વિદ્વાન એડવોકેટે વરિન્દર સિંહ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયો પર જે આધાર રાખ્યો છે તે અંગે, જ્યારે મોબાઈલ ફોન વગેરે જપ્ત કરવામાં આવ્યા હતા તે સર્ચની તારીખ કરતાં રાજ્ય દ્વારા નિયમ તરીકે આધાર લેવામાં આવતું જાહેરનામું ઘણું અગાઉનું

હોવાના તથ્યને ધ્યાનમાં રાખીને, ઉક્ત ચુકાદા દ્વારા નક્કી કરાયેલ રેશિયો વર્તમાન કેસના તથ્યોમાં લાગુ પડશે નહીં.

૧૭. વધુમાં, નીચેની અદાલતો ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૪૬૫, ૪૭૧ અને ૧૨૦-બી હેઠળના ગુનાના પડકાર સંબંધમાં એવા નિષ્કર્ષ પર આવી છે કે તપાસ અધિકારીએ એક શ્રી ભાવેશ શાંતિલાલ મિસ્ત્રીનું નિવેદન નોંધ્યું છે જેના દસ્તાવેજો આરોપીઓ દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાયા હોવાનો આક્ષેપ છે અને સિમ કાર્ડ ડીલરનું નિવેદન પણ નોંધ્યું છે અને વધુમાં કોલ ડિટેલ્સ પણ નીચલી અદાલતો સમક્ષ રજૂ કરાયેલા પોલીસ કાગળો સાથે રજૂ કરવામાં આવી છે. નીચલી અદાલતોએ નોંધ્યું છે કે સિમ કાર્ડ મેળવવા માટે આરોપીઓ દ્વારા ઉક્ત શ્રી મિસ્ત્રીની બનાવટી સહી કરવામાં આવી હોવાનો આક્ષેપ છે અને આવી પરિસ્થિતિઓમાં, નીચલી અદાલતોએ ઠેરવ્યું છે કે સિમ કાર્ડ અને મોબાઈલ ફોન આરોપી વ્યક્તિઓ દ્વારા ગુનાહિત ષડયંત્ર રચીને મેળવવામાં આવ્યા હતા જેમાં પ્રત્યેક આરોપી વ્યક્તિઓએ કોઈને કોઈ પ્રત્યક્ષ કાર્ય કર્યું છે અને ષડયંત્ર માટે પુરાવાના કાયદાની કલમ ૧૦ મુજબ જવાબદાર છે.

૧૮. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ તેમજ રિવિઝનલ કોર્ટ સમક્ષ દલીલ કરવામાં આવી હતી કે આરોપી વ્યક્તિઓ વચ્ચે ષડયંત્રનો કોઈ પ્રત્યક્ષ પુરાવો નથી અને તેથી ષડયંત્રનો આરોપ નિરાધાર છે. બંને અદાલતોએ ઠેરવ્યું છે કે ષડયંત્ર હંમેશા ગુપ્ત રીતે રચાય છે અને પ્રોસિક્યુશન માટે ષડયંત્ર સંબંધમાં પ્રત્યક્ષ પુરાવા આપવાનું અશક્ય છે. મોટાભાગના કેસોમાં, તેથી ષડયંત્રનું અસ્તિત્વ પ્રોસિક્યુશન દ્વારા સાબિત થયેલા સંજોગો પરથી અનુમાનીત કરી શકાય છે જો આવું અનુમાન શક્ય હોય તો પ્રોસિક્યુશને એ સાબિત કરવાની જરૂર નથી કે ગુનેગારોએ ગેરકાયદેસર કૃત્ય કરવા અથવા કરાવવા માટે સ્પષ્ટપણે સંમતિ આપી હતી. વધુમાં બંને નીચલી અદાલતોએ ઠેરવ્યું છે કે ષડયંત્રનું અસ્તિત્વ અને તેના હેતુઓ આસપાસના સંજોગો અને સંજોગોવશાત પુરાવા અને આરોપીઓના વર્તન પરથી અનુમાનીત કરી શકાય છે. બંને નીચલી અદાલતોએ વધુમાં ઠેરવ્યું છે કે અદાલત સમક્ષ મૂકવામાં આવેલી સામગ્રીને ધ્યાનમાં લેતા ષડયંત્રનો આક્ષેપ નિરાધાર જણાતો

નથી. આ ન્યાયાલય ષડયંત્રના આરોપ અંગે વિદ્વાન નીચલી અદાલતોના તારણો સાથે સહમત છે. AIR ૧૯૮૦ એસસી ૪૩૯ માં રિપોર્ટ થયેલ શિવનારાયણ લક્ષ્મીનારાયણ જોશી અને અન્ય વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય અને અન્ય ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠેરવ્યું છે કે સામાન્ય હેતુ અનુસરીને કાવતરાખોર દ્વારા કરવામાં આવેલા કૃત્ય અથવા ગેરકાયદેસર લોપ પરથી દોરવામાં આવેલા અનુમાન પરથી જ મોટાભાગે ષડયંત્ર સાબિત થઈ શકે છે. આમ આ પાસા પર વિદ્વાન નીચલી અદાલતોના તારણોને ધ્યાનમાં રાખીને અને ઉપર જણાવ્યા મુજબ શિવનારાયણ લક્ષ્મીનારાયણ જોશી અને અન્ય વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય અને અન્ય (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના અવલોકનોને ધ્યાનમાં રાખીને, આ ન્યાયાલયનો એવો અભિપ્રાય છે કે વિદ્વાન નીચલી અદાલતો દ્વારા હકુમતની કોઈ સ્પષ્ટ ભૂલ કરવામાં આવી નથી.

૧૯. અરજદાર દ્વારા વિલંબ કરવાની યુક્તિઓ અપનાવવામાં આવી હોવાના મુદ્દા સંબંધે, આ ન્યાયાલયને વિદ્વાન જાહેર સરકારી વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતો યોગ્ય લાગે છે. મુકદ્દમાના અગાઉના રાઉન્ડમાં, આ ન્યાયાલયે સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ એપ્લિકેશન (કવોર્શિંગ) નંબર ૪૯૦૬/૨૦૧૫ માં તારીખ ૧૪.૦૯.૨૦૧૭ નો આદેશ પસાર કર્યો હતો જે આ મુજબ વંચાય છે:

"ગુજરાત રાજ્ય વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન જાહેર સરકારી વકીલ શ્રી મિતેશ અમીન દ્વારા સહાયિત વિદ્વાન એડવોકેટ જનરલ શ્રી કમલ ત્રિવેદી જણાવે છે કે જો ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૧૮૮ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના સિવાય અરજદાર સામે કેસ આગળ ચલાવવામાં આવે તો આ તબક્કે રાજ્યને કોઈ વાંધો નથી. જો કે, તેઓ વધુમાં જણાવે છે કે જો સંબંધિત અધિકારી જરૂરી જણાય તો, કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસીજર, ૧૯૭૩ ની કલમ ૧૯૫ માં જોગવાઈ કર્યા મુજબ મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ યોગ્ય ફરિયાદ દાખલ કરી શકે છે, અને તે માટે સ્વતંત્રતા માંગે છે.

ઉપરોક્ત નિવેદનોને ધ્યાનમાં રાખીને, અરજદાર વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ગોસ્વામી વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ ડિસ્ચાર્જ માટે યોગ્ય અરજી કરવાની સ્વતંત્રતા સાથે વર્તમાન અરજી

પાછી ખેંચવાની પરવાનગી માંગે છે. ટ્રાયલ કોર્ટે અન્ય ગુનાઓ અંગે વિલંબ વિના કેસમાં આગળ વધવું જોઈએ.

અરજદાર અને સામવાળા નંબર ૧ ને માંગ્યા મુજબ પરવાનગી આપવામાં આવે છે. વર્તમાન અરજી ઉપરોક્ત સ્વતંત્રતા સાથે પાછી ખેંચાયેલી ગણીને નિકાલ કરવામાં આવે છે."

૧૯.૧ આ ન્યાયાલયના વિચારાયેલા અભિપ્રાય મુજબ, સંબંધિત અધિકારી દ્વારા કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસીજર, ૧૯૭૩ ની કલમ ૧૯૫ હેઠળ જોગવાઈ કર્યા મુજબ મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ દાખલ કરવામાં આવી શકે તેવી ફરિયાદ સંદર્ભે ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ ડિસ્ચાર્જ માટે અરજી દાખલ કરવાની સ્વતંત્રતા અનામત રાખવામાં આવી હતી અને જ્યારે અદાલતે ચોક્કસપણે નિર્દેશ આપ્યો હતો કે ટ્રાયલ કોર્ટે અન્ય ગુનાઓ અંગે વિલંબ વિના આગળ વધવું જોઈએ. આદેશના સંદર્ભમાં અન્ય ગુનાઓ શબ્દનો અર્થ ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૧૮૮ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના સિવાયના ગુનાઓ થાય. આવા સ્પષ્ટ નિર્દેશ હોવા છતાં એવું જણાય છે કે 'અન્ય ગુનાઓ' માટે ડિસ્ચાર્જ અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી જેના પરિણામે આ ન્યાયાલયના ઉપરોક્ત સંદર્ભિત નિર્દેશ પછી પણ આટલા સમય સુધી ટ્રાયલ સ્થગિત રહી. આમ એવું જણાય છે કે અરજદારે આ ન્યાયાલય દ્વારા તારીખ ૧૪.૦૯.૨૦૧૭ ના આદેશથી આપવામાં આવેલી સ્વતંત્રતાનો દુરુપયોગ કર્યો છે પરંતુ આ મુદ્દો વિદ્વાન નીચલી અદાલતો સમક્ષ ચર્ચાયો હોય તેવું જણાતું ન હોવાથી, આ ન્યાયાલય આ સંબંધમાં વધુ કોઈ અપલોકન/નિર્દેશ આપવાથી દૂર રહે છે.

૨૦. ઉપર નોંધાયેલ ચર્ચા, તારણો અને નિષ્કર્ષોને ધ્યાનમાં રાખીને, આ ન્યાયાલયનો એવો વિચારાયેલ અભિપ્રાય છે કે વિદ્વાન તાબાની અદાલતો દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા આદેશો સામે કોઈ હસ્તક્ષેપ યોગ્ય નથી, તેથી વર્તમાન અરજી ફગાવી દેવામાં આવે છે. રુલ ડિસ્ચાર્જ કરવામાં આવે છે.

(નિખિલ એસ. કરીયલ, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.